

F l e t n i n g e r,
f o r e n j e r

Jeannette Ehlers sammenfletter kunst og kolonihistorie på Charlottenborg

Kunstneren Jeannette Ehlers, 48, der især er kendt for monumentet *I Am Queen Mary*, som var det første danske mindesmærke over Danmarks kolonihistorie, beskæftiger sig utrætteligt og poetisk med et g(l)emt kapitel af danmarkshistorien. Nemlig vores rolle som kolonimagt og slavenation. Lige nu kan du se hendes værker på en soludstilling på Kunsthal Charlottenborg.

Tekst BARBARA HILTON. Foto PETRA KLEIS.

Fire meter lange, tykke, sorte fletninger vokser ind og ud af væggene på Kunsthal Charlottenborg, som lå de dybt inde bag de gamle mure, viklet ind i fundamentet. Kvinden, der trækker fletningerne ud af murværket, er den danske kunstner Jeannette Ehlers, som netop nu viser soloudstillingen *Archives in the Tongue: A Litany of Freedoms* på Charlottenborg, der er opført i 1672 og er en del af Frederiksstaden i København. En bydel, der bærer på en mørk, tung og smertelig historie.

“Frederiksstaden har så meget sort liv i sig. Det er bare usynligt. Men den er etableret på ryggen af slavegjorte mennesker. Den historie ligger implicit i vores by, og den har været med til at forme vores samfund – og gør det stadig den dag i dag,” siger Jeannette Ehlers.

Historien om Danmark som slavenation og vores rolle i den transatlantiske slavehandel har været ufortalt i så mange år, at det er pinligt, mener hun. Da Jeannette Ehlers, der er datter af en dansk mor og en far fra Trinidad og Tobago, selv opdagede fortielsen, blev historien og det koloniale systems påvirkninger og forgreninger ud i vores liv helt centralt for hendes praksis som kunstner, som har sat aftryk i den danske kunsthistorie.

Hun har manipuleret med fotos og video, har arbejdet skulpturelt og med installationer og lavet adskillige performances. I 2018 opførte hun sammen med billedkunstneren La Vaughn Belle skulpturen *I Am Queen Mary*, som er det første offentlige kunstværk på dansk jord, der mindes en sort kvinde, og det første offentlige kunstværk fra dansk hånd, der forholder sig direkte til det glemte kapitel i danmarkshistorien. Og tilbage i 2014, mange år før mainstream-Danmark

begyndte at tale om strukturel racisme, havde hun soloudstillingen *Say It Loud!* i Nikolaj Kunsthal, der også handlede om Danmarks rolle som slavenation.

Det slettede kapitel

Interviewet finder sted i hendes minimalistiske atelier på Vesterbro i København et par måneder inden åbningen af *Archives in the Tongue: A Litany of Freedoms*. Der står en computer på bordet foran os, hvorpå hun viser 3D-tegninger over den kommende udstilling og udvalgte værker.

“Interessen for vores kolonihistorie opstod på forskellige tidspunkter i mit liv og på forskellige planer. Jeg har altid haft stor interesse i mit eget caribiske ophav og sort kultur, men det var først efter en rejse til Ghana i 2008, at jeg for alvor begyndte at beskæftige mig med de emner i min kunst. På den tur fik jeg et gevaldigt wakeup-call,” forklarer Jeannette Ehlers.

Med på rejsen til Ghana havde hun den danske forfatter Thorkild Hansens trilogi *Slavernes kyst*, *Slavernes skibe* og *Slavernes øer*, der handler om den danske slavehandel. I *Slavernes kyst* er der et citat, som lyder:

“Lydløse paa deres nøgne fødder vandrer slaverne gennem to hundrede aar af Danmarkshistorien uden at efterlade sig andre spor end skolebøgernes lille oplysning om, at Danmark var det første land, som afskaffede slavehandelen. Tusinder af mænd, kvinder og børn. Og bagefter en enkelt sætning. Som er forkert.”

Danmark handlede med slavegjorte i lidt over 200 år. Vi deltog i den såkaldte trekantshandel, hvor danske skibe sejlede ned til den afrikanske vestkyst, som dengang blev kaldt Guld-kysten eller Slavekysten, blev læsset med indkøbte slavegjorte og sejlede til De Vestindiske Øer. Her blev de slavegjorte solgt, inden skibene vendte tilbage til Danmark læsset med bl.a. sukker og tobak, der kunne sælges i København. En hård sejtur,

“Vi kan ikke lave om på historien. Men vi kan finde ind til de rødder, der skal rives op,” siger Jeannette Ehlers om Danmarks glemte fortid som kolonimagt

der kunne tage flere måneder, og hvor man medregnede, at en femtedel af de fragtede slavegjorte ville dø. Danmark deltog fra 1671, hvor selskabet Vestindisk-guineisk Kompagni fik kongebrev på handlen, og der blev oprettet kolonier på Sankt Thomas og siden Sankt Jan og Sankt Croix. Der blev bygget forter på den vestafrikanske kyst, hvor de slavegjorte blev vurderet og stuvet sammen, indtil de skulle fragtes over Atlanten, hvilket omkring 100.000 slavegjorte afrikanere blev i perioden. På De Vestindiske Øer arbejdede de slavegjorte på plantager, der blev styret med brutalitet, og hvor plantageejerne tog voldsomme midler i brug for at holde på magten. Som Thorkild Hansen skriver, var Danmark det første land, der afskaffede slavehandlen, men forbuddet blev kun indført 17 dage før det engelske og medførte reelt set ikke et ophør før i 1848. Det er derfor, Thorkild Hansen påpeger, at skolebøgernes historiskrivning er forkert.

Og det er bl.a. med penge tjent på de plantager, at Danmarks velstand blomstrede og dele af Frederiksstaden og fx også Marienborg er bygget, forklarer Jeannette Ehlers.

S L A V E F Ö R T E T

På turen til Ghana besøgte Jeannette Ehlers det gamle danske slavefort, Fort Prinsensten, som i dag er en ruin. Men du kan stadig fornemme strukturen, fangehullerne, og se efterladenskaber fra tiden, hvor handlen stod på. På en af murene lagde Jeannette Ehlers mærke til noget graffiti, hvor der stod:

“Until the lion has his historian, the hunter will always be a hero,” og den sætning tog plads i hendes bevidsthed og kunst.

“Da jeg læste Thorkild Hansens trilogi blev jeg chokeret over den lange periode i danmarkshistorien med undertrykkelse, brutalitet og magtudøvelse i Afrika og Caribien, som var så uførtalt. Og da vores guide så også fortalte, at de stadig har danske ord i egnens lokale sprog, slog det nærmest benene væk under mig. Det var en voldsom oplevelse. De fleste af os danskere er stadig ikke vant til at høre om os selv som kolonimagt på trods af vores koloniale forhold til Grønland,” siger hun.

Herfra bredte Jeannette Ehlers’ interesse for emnet sig, og hun begyndte at undersøge Danmarks rolle i trekantshandlen og det tidligere Dansk Vestindien. Hun undersøgte steder i Danmark, der har spor fra den historie og fandt hurtigt ud af, at de er alle vegne. Den nye indsigt i den danske historie og kolonisystemet var en øjenåbner, og hun fik en ny måde at forstå verden og de strukturer, vi lever under, på, forklarer hun.

“Historien er skrevet af den hvide mand og fra et eurocentrisk perspektiv. Men det er jo kun én version af historien, der hylder en særlig struktur, og som totalt udelader andre perspektiver og nedgør mange andre identiteter. Det er utrolig vigtigt

at gøre opmærksom på. Historien vil aldrig kunne blive fortalt fuldt ud, men vi kan gøre en indsats for at fylde huller ud og nuancere den,” siger Jeannette Ehlers.

Emnet er tungt og emotionelt at beskæftige sig med, forklarer hun. Men helt fra starten vækkede det noget dybt i hende.

“At vokse op som sort kvinde i et kridhvidt land som Danmark og udvikle et sprog for de erkendelser var virkelig stort. Det har været en utrolig personlig proces,” siger Jeannette Ehlers. I den forbindelse har hendes kunstneriske praksis været meget vigtig og er det stadig den dag i dag. Det er gennem den, hun lægger af, afreagerer, undersøger, healer og behandler nye indsigter og erkendelser.

D E N F Ö R G R E N E D E S T R U K T U R

Et af værkerne på udstillingen på Charlottenborg tager udgangspunkt i et gammelt og for de fleste ukendt teaterstykke af H.C. Andersen, *Mulatten* fra 1840, hvor en bortløben og en stadig slavegjort har en samtale om at gøre oprør. Værket er formgivet, så det ligner, at sætninger fra stykket bølger ud fra en af væggene i udstillingen. Ligesom fletningerne er det, som om det vokser ud af væggen indre – og ikke kan holdes inde. Et poetisk og elegant kunstnerisk greb, som også er meget kendetegnende for Jeannette Ehlers praksis.

Det er egentlig et gammelt værk, fortæller Jeannette Ehlers. Dengang, hun skabte det, ville hun italesætte, at også andre kunstnere – inklusiv vores nations måske største stolthed – har beskæftiget sig med emnet. H.C. Andersen havde godt nok et kolonialt blik på det, tilføjer hun, men temaet var i spil i kunsten allerede dengang.

“Vi kan ikke lave om på historien. Men vi kan finde ind til de rødder, der skal rives op. For desværre gennemsyres det koloniale system stadig vores samfund, og det er også derfor, det er så svært at afmontere. Med min kunst bruger jeg historien som afsæt til at italesætte nogle af de problemer, vi dealer med i dag. Jeg ønsker bl.a. at påpege, at de undertrykkende strukturer og den racisme, som blev grundlagt med det koloniale system, stadig foregår i dag bare på nye måder,” siger hun.

Mange forbinder måske stadig det koloniale system med noget, der ikke længere vedkommer dem. Men det var først i 1953, at Grønland og Færøerne gik fra at være kolonier til at blive amter, da der blev vedtaget en række ændringer til grundloven.

De koloniale og undertrykkende strukturer præger generelt mange forskellige arenaer i samfundet, forklarer Jeannette Ehlers. Et tydeligt eksempel og ét af mange tegn på plantagesystemets fortsatte indflydelse på vores samfund er opdelingen i såkaldte u- og i-lande.

Hår har stor betydning for sort kultur og er enormt politisk, mener Jeannette Ehlers, der er optaget af det fællesskab, der opstår, når man fletter sammen

“Det er vigtigt at forstå, at racisme er et system udviklet til magtudøvelse,” siger hun.

De seneste år er der heldigvis kommet mere fokus på denne skyggeside i Danmark og i Vesten. I 2017 var det 100 år siden, at Danmark solgte De Vestindiske Øer til USA, og jubilæet satte gang i debatten om og fokuset på vores kolonihistorie og har bl.a. resulteret i, at Danmark får det allerede meget omdiskuterede kolonihistoriske museum. Og siden 2020, hvor mordet på amerikaneren George Floyd igangsatte Black Lives Matters-demonstrationer verden over, er der kommet markant mere fokus på emner som strukturel racisme og manglende repræsentation inden for fx mode, film, litteratur, kunst og kultur. Det har Jeannette Ehlers også godt kunnet mærke.

“Jeg oplever, at der i dag er mere polarisering, men jeg synes også, at der er kommet mere lydhørhed over for tanken om afkolonisering. Især i de yngre generationer. De er totalt parate til at tage vigtige opgør. Det falder dem meget mere naturligt, end det gjorde for mig og min generation, da vi var unge. Det giver mig håb for fremtiden – selv om jeg synes, at verden er et lidt for udfordrende sted lige nu,” siger Jeannette Ehlers.

“Det er generelt et sprængfarligt emne at beskæftige sig med, og det er en hård kamp at kæmpe. Man møder en del modstand, men det er klart, for det konfronterer og rusker jo op i fundamentale strukturer.”

Sammenflettet på tværs af historien

Et par dage efter interviewet i Jeannette Ehlers atelier, holder hun en weekendworkshop, hvor deltagerne, co-kuratoren på udstillingen Awa Konaté og Jeannette Ehlers sammen skal flette de lange fletninger, der lige nu hænger ned fra lofterne

på Charlottenborg. Vi får lov at være med. I rummet, hvor workshoppen bliver holdt, er der opsat bukke, hvorfra det kunstige hår, der skal flettes, hænger. Jeannette Ehlers holdt en lignende workshop i Detroit i december 2021, og en video derfra vises på bagvæggen. Inden de går i gang med at flette, sætter deltagerne, der alle tilhører den afrikanske diaspora, sig i en lille kreds, hvor de hver fortæller om deres forhold til deres eget hår, og hvilken betydning hår har haft i deres familie, i deres kultur og om deres første møde med hair relaxer (produkt, der bruges, når man skal udglatte kruset afrohår, red.)

“På mange måder er det et virkelig vigtigt event. Hår har generelt stor betydning for sort kultur og er enormt politisk. Rum, hvor der udelukkende er fokus på sort kultur, er en mangelvare i Danmark, så det ville jeg også gerne facilitere. Derudover vil jeg virkelig gerne have, at det fællesskab, der opstår, når man fletter sammen, den energi og den forbindelse der skabes, føder ind i udstillingen. Selv om man ikke kan se det på fletningerne, betyder det meget for mig, at de er skabt i et fællesskab,” siger hun og fortæller videre:

“Jeg er overbevist om, at vores kroppe optager historier og energier omkring os, og i den sammenhæng kan kunst noget særligt. Den kommunikerer på andre planer. Selv om hovedet ikke forstår, lagrer erkendelser sig i kroppen, og for mig er kroppens erfaring og forståelse mindst lige så vigtig som hovedets.”

De seneste år har Jeannette Ehlers’ kunstneriske arbejde – og måske især i denne udstilling – fået en spirituel dimension, forklarer hun.

“I starten handlede min kunstneriske praksis meget om undertrykkelse og usynliggørelse. Jeg var drevet af indignation. Det er jeg stadig, men i dag fokuserer jeg mere på fællesskab, healing og oprør, som jo er en lige så stor del af slavehistorien. Jeg føler virkelig, at der kan skabes noget stærkt herfra. Noget, der nærmest forener os på tværs af historien.”

Jeannette Ehlers

Født i 1973 i Holstebro og opvokset i Aarhus, Odense og København.

Gik på Det Kongelige Danske Kunstakademi fra 1999-2006.

Aktuel med udstillingen *Archives in the Tongue: A Litany of Freedoms* på Kunsthall Charlottenborg til 7. august. Udstillingen er kurateret af Awa Konaté og Lotte Løvholm i samarbejde med Charlottenborg.

Har bl.a. udstillet i London, New Orleans, Senegal, Miami og i mange andre internationale sammenhænge og har også deltaget i utallige gruppe-udstillinger, senest i den offentlige kunstudstilling *Poet Slash Artist*, der blev afholdt af Kunsthall Charlottenborg i 2021 og vist på busstoppesteder og togstationer landet over.